

บทสรุป และ เสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย มีหลักการพื้นฐานว่า ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการปกครองให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และเท่าที่การเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองนั้น จะไม่เป็นอุปสรรคต่อประสิทธิภาพของการปกครองนั้นเอง การปกครองของรัฐนั้นย่อมมีผลกระทบต่อประชาชน ทั้งในด้านการคุ้มครองแก่ประชาชน และกำหนดหน้าที่ให้ประชาชนต้องปฏิบัติ และในปัจจุบัน สังคมก็มีความสลับซับซ้อนมาก และรัฐบาลก็ได้ออกกฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่างๆ มากมายมาใช้ในการปกครอง โดยเหตุนี้ จึงจำเป็นที่ประชาชนควรต้องได้รับรู้ว่า รัฐใช้อำนาจปกครองตนอย่างไรบ้าง เพื่อที่ประชาชนจะได้แน่ใจได้ว่า บรรดาสิทธิและเสรีภาพที่ประชาชนเสียไป หรือต้องถูกจำกัดลงนั้น เป็นการคุ้มค่ากับความคุ้มครองที่ตนได้รับจากรัฐแล้วหรือไม่ นอกจากนี้ ในการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้ลดน้อยลง ก็ควรมีการแจ้งให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้าตามสมควรว่า สิทธิเสรีภาพของตนถูกจำกัดน้อยลงอย่างไร เพื่อที่ประชาชนจะสามารถปฏิบัติหน้าที่พลเมืองได้ถูกต้อง

โดยความจำเป็นที่มีอยู่ดังกล่าว จึงทำให้เกิดการยอมรับกันว่า ประชาชนมีสิทธิที่จะรับรู้ (right to know) อยู่ประการหนึ่งในบรรดาสิทธิต่างๆ ที่รัฐธรรมนูญให้ไว้ และถูกนำมากล่าวอ้างโดยประชาชนในประการที่ว่า ประชาชนมีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะรับรู้ รับทราบเหตุการณ์เรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับประโยชน์ของสาธารณะ หรือที่เกี่ยวกับรัฐ โดยถือเป็นหน้าที่ของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะให้ข่าวสาร เปิดเผย รายงานให้ประชาชนได้รับทราบ เพื่อให้เป็นไปคามสิทธิที่จะรับรู้ข่าวสารของประชาชน

อย่างไรก็ดี แม้ถึงว่าสิทธิที่จะรับรู้ข่าวสารของสาธารณชน จะเป็นสิทธิที่พึงได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมให้มากที่สุดเพียงใด ภายใต้กฎข้อบังคับของสังคมประชาธิปไตย แต่สิทธิดังกล่าวนี้ ก็มีไว้เป็นสิทธิที่มีอยู่โดยเด็ดขาด ปราศจากข้อจำกัดแต่อย่างใด ในปฎิญาสาครว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่เป็นสิทธิทางแพ่งและการเมือง ข้อ 19 หรือในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 มาตรา 34 วรรค 2 ก็บัญญัติถึงข้อจำกัดสิทธิดังกล่าวไว้ เช่น เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียงของบุคคลอื่น เป็นต้น ข้อจำกัดนี้ อาจเป็นไปในลักษณะของการจำกัดขอบเขตของการให้ข่าวของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เหมาะสม หรืออาจเป็นการจำกัดขอบเขตในลักษณะเป็นข้อยกเว้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การซึ่งน้ำหนักระหว่างสิทธิหรือประโยชน์อื่นๆ ที่ขัดแย้งกับสิทธิที่จะรับรู้ข่าวสารของสาธารณชน

การดำเนินการที่อาจถือเป็นการกระทำอย่างหนึ่งของรัฐ และถือเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ของสาธารณะหรือสังคม ที่ประชาชนมีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะรับรู้ได้ ทั้งนี้ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม ได้ให้ข่าวเกี่ยวกับคดีอาญาแก่ประชาชน ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยผ่านสื่อมวลชน จึงเป็นการกระทำที่ถูกต้องชอบด้วยหลักประชาธิปไตย อันเป็นการสนองตอบสิทธิของสาธารณชนที่จะรับรู้ข่าวสาร แต่โดยที่การให้ข่าวคดีอาญาโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมนั้น แม้จะเป็นการกระทำที่ถูกต้องชอบด้วยหลักประชาธิปไตย และเป็นการสนองตอบสิทธิของสาธารณชนที่จะรับรู้ข่าวสาร แต่การสนองตอบสิทธิของสาธารณชนเช่นนี้ ก็ได้นำไปสู่ปัญหาผลกระทบบทที่เกิดขึ้นต่อสิทธิของบุคคลอื่น และอาจกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมโดยรวมได้ ทั้งนี้เพราะสิ่งที่ปรากฏให้เห็นทุกคืนวันทางหน้าหนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชนอื่นๆ ถึงการให้ข่าวคดีอาญาโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะการให้ข่าวคดีอาญาของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่น การนำตัวผู้ต้องหาไปทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ และมีการเผยแพร่ภาพ หรือถ่ายทอดการทำแผนประทุษกรรมนั้นกรรมนั้นทางสื่อมวลชน หรือการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจนำผู้ต้องหาออกแสดงตัวให้ข่าวแก่สื่อมวลชน ให้สัมภาษณ์หรือให้ความเห็นในลักษณะยืนยันการกระทำความผิดของผู้ต้องหา เป็นต้น ซึ่งการให้ข่าวเช่นนี้ ไม่ว่าจะเป็นการให้ข่าวแก่ประชาชนโดยตรง หรือโดยผ่านสื่อมวลชน บ่อมเข้าสู่การรับรู้ของประชาชนทั่วไป และสามัญสำนึกในเบื้องต้น

ของผู้อื่นหรือพบเห็น ย่อมคิดว่าเป็นจริงดังที่ข่าวปรากฏ มีความเชื่อว่าคุณคองหนั้นเป็นผู้กระทำ ความผิดจริงตามข่าว แต่ในบางครั้ง หากพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีหรือศาลพิพากษายกฟ้องคดีนั้น ประชาชนทั่วไปที่เคยอ่านข่าวหรือพบเห็น อาจจะทำให้ความรู้สึกขึ้นในใจว่า เพราะเหตุใดและทำไมผลจึงได้ออกมาเช่นนั้น ชัดแย้งกับความเชื่อกึ่งเกินของเขา ซึ่งอาจมีผลทำให้วิพากษ์วิจารณ์และไม่เชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมขึ้นได้ ซึ่งการให้ข่าวแก่ประชาชนและสื่อมวลชนของเจ้าหน้าที่ตำรวจในท่านองที่ว่ามานี้ ก็มีผู้กล่าวไว้ว่า เป็นไปในลักษณะของการโฆษณาตนเองของเจ้าหน้าที่ มุ่งเพื่อผลแห่งคดีและการพิจารณาความดีความชอบหรือเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งเสียมากกว่า¹ และเท่ากับเป็นการตัดสินใจการเป็นผู้กระทำ ความผิดของผู้คองหาโดยอาศัยสื่อมวลชนเป็นเครื่องมือ อันเป็นผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิส่วนบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นอกจากนี้ ข่าวสารดังกล่าวก็ยังมีอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิของโจทก์หรือผู้เสียหาย สิทธิหรือประโยชน์ของรัฐในด้านการรักษาความลับ และอาจเข้ามามีส่วนทำให้ความเป็นอิสระของผู้พิพากษาแปรเปลี่ยนไป

อย่างไรก็ดี การให้ข่าวคดีอาญาของเจ้าหน้าที่ เช่นเจ้าหน้าที่ตำรวจ ก็อาจไม่เป็นผลร้ายเสมอไป ทั้งนี้เพราะจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของผู้ให้ข่าวประกอบด้วย หากเป็นการให้ข่าวเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน หรือเพื่อประโยชน์แก่คดี โดยไม่มีผลเสียหายแก่บุคคลใดๆก็ย่อมกระทำได้ เช่น การให้ข่าวแก่ประชาชนเพื่อความร่วมมือในการสืบสวนสอบสวน ติดตามจับกุมคนร้าย² เป็นต้น

การให้ข่าวคดีอาญาโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม หรือข่าวการพิจารณาคดีในศาลนั้น ยังมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องอยู่ 2 ประการคือ การเสนอข่าวคดีอาญาของสื่อมวลชน และการพิจารณาคดีโดยเปิดเผย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าปัจจัยทั้งสองประการนี้ หากได้กระทำไปเกินขอบเขต ย่อมจะมีผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลผู้เกี่ยวข้องในคดีอาญา และความเป็นอิสระของผู้พิพากษาได้เช่นกัน ท่านองเกี่ยวกับการให้ข่าวคดีอาญา นอกจากนี้ ยังมีข้อสังเกตว่า เนื่องจากการดำเนินกิจการของสื่อมวลชนยังควบคู่กับธุรกิจทางการค้า มีการแข่งขันในการเสนอข่าวคดีอาญาในรูปแบบต่างๆจึงต้องมีการประโลมข่าวใหญ่โต สร้างความดึงดูด

¹ ฎหน้า 22

² ฎหน้า 25 เสงอรรถที่ 1

ใจผู้ซื้อ รวมทั้งเทคนิคในการเสนอข่าว เช่น การพาดหัวข่าว หรือลงรูปแพรภาพ
 ของผู้ถูกกล่าวหา เป็นต้น โดยไม่มีใครจะคำนึงถึง หรือรับผิดชอบในการเผยแพร่
 ข่าวสารที่จะเกิดขึ้น เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อสิทธิของผู้
 เกี่ยวข้องในคดีอาญาได้ง่ายยิ่งขึ้น

สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา ที่ได้รับผลกระทบอย่างมากจากการ
 ให้ข่าวหรือเสนอข่าวคดีอาญาโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและสื่อมวลชน คือ สิทธิและสถานะ
 ของผู้ถูกกล่าวหาในฐานะที่เป็นมนุษย์ผู้ทรงไว้ซึ่งเกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิที่ได้รับการ
 สันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ และสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยเที่ยงธรรม โดย
 เฉพาะสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยเที่ยงธรรมนั้น ในประเทศสหรัฐอเมริกา
 ถือเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ได้รับความคุ้มครองตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ติมฉบับ
 ที่ 6 (Sixth Amendment) ถือเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นมูลฐานที่เกื้อหนุนของผู้ถูกกล่าวหาที่
 ไม่อาจสละได้ หากผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้รับการพิจารณาคดีโดยเที่ยงธรรม ย่อมทำให้
 การพิจารณาคดีนั้นเป็นการพิจารณาคดีที่ผิดพลาด และศาลจะให้พิจารณาคดีใหม่ เพราะ
 ถือว่าเป็นการปฏิเสธกระบวนการยุติธรรมแห่งกฎหมาย

นอกจากนี้ การให้ข่าวหรือเสนอข่าวคดีอาญาโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและสื่อ
 มวลชน ก็ยังส่งผลกระทบต่อสิทธิของโจทก์หรือผู้เสียหาย เช่น ในคดีฆาตกรรม
 กระทำฆ่าเรา การให้ข่าวหรือเสนอข่าวที่เปิดเผยถึงลักษณะการกระทำความผิดของ
 จำเลย ที่กระทำคือโจทก์หรือผู้เสียหาย หรือให้ข่าวเกี่ยวกับพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์
 ความผิดของจำเลย ทั้งบางกรณีมีการลงรูปหรือแพรภาพของผู้เสียหายทางหน้าหนังสือ
 พิมพ์ ซึ่งเท่ากับเป็นการทำร้ายจิตใจของผู้เสียหาย เป็นการประจานโจทก์หรือผู้เสียหาย
 ให้ความได้รับความอับอายเป็นซ้ำสอง ทำให้เสื่อมเสียในสิทธิชื่อเสียง เกียรติคุณ
 อย่างไม่รู้ก็ การให้ข่าวหรือเสนอข่าวคดีอาญาโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและสื่อมวลชน ก็
 อาจไม่ส่งผลกระทบต่อชื่อเสียง เกียรติคุณของโจทก์หรือผู้เสียหาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อ
 เท็จจริงในแต่ละคดี

ผลกระทบอีกประการหนึ่งที่อาจเกิดขึ้นจากการให้ข่าวหรือเสนอข่าวคดีอาญา
 โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและสื่อมวลชนก็คือ ผลกระทบต่อสิทธิหรือประโยชน์ของรัฐ โดย

เฉพาะประโยชน์ในด้านการรักษาความมั่นคงอันเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ ต้องยอมรับว่าข้อมูลข่าวสารบางประการ มีอยู่บ้างบางส่วนที่จะต้องเก็บรักษาไว้เป็นความลับ เพื่อความมั่นคงแห่งชาติ รวมทั้งเพื่อประโยชน์แก่เจ้าพนักงานในการดำเนินคดี และบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย การให้ข่าวหรือเสนอข่าวคดีอาญาโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและสื่อมวลชน อาจเป็นการเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารเหล่านั้น หรือให้ข้อมูลข่าวสารล่วงหน้าแก่ประชาชน รวมทั้งผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ที่ควรระวังและพนักงานอัยการ เท่ากับเป็นการช่วยเหลือให้ผู้กระทำความผิดหลบหนี ทำให้การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามเป็นไปยากยิ่งขึ้น เหล่านี้ล้วนเป็นอันตรายต่อความมั่นคงแห่งชาติ และการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

ในการให้ข่าวหรือเสนอข่าวคดีอาญาโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและสื่อมวลชน ก็ยังอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นอิสระของผู้พิพากษาในการพิจารณาพิพากษาคดี เช่น การให้ข่าวที่เป็นการเปิดเผยต่อคำให้การรับสารภาพของผู้ต้องหา ถ้อยคำพยานซึ่งให้การยืนยันว่าผู้ต้องหานั้นเป็นผู้กระทำความผิด หรือการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐให้ข่าวต่อสื่อมวลชน ในลักษณะของการยืนยันความผิดของผู้ต้องหา รวมทั้งการเสนอเผยแพร่ข่าวสารผู้ต้องหาในขณะที่มีการทําแผนประทุษกรรม หรือในขณะที่มีการฉีตัวจากผู้เสียหายหรือพยาน และการเสนอข่าวของสื่อมวลชนที่ขาดความรับผิดชอบ อาจเขียนข่าวหรือประโคมข่าวใหญ่โต ทําคนคล้ายๆเป็นผู้พิพากษาเสียเอง เสนอข่าวในรายละเอียดถึงเบื้องหลัง หรือการกระทำความผิดครั้งก่อนๆของผู้ต้องหา เป็นต้น ซึ่งการให้ข่าวและเสนอข่าวในลักษณะต่างๆเช่นว่านี้ อาจจะมีผลกระทบต่อความรู้สึกส่วนตัวของผู้พิพากษา ทำให้ผู้พิพากษาต้องไตร่ตรองหรือคำนึงถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และอาจมีผลต่อเนื่องไปถึงการซึ่งนํานักพยานหลักฐานและพิพากษาคดี อันจะทำให้ความเป็นอิสระของผู้พิพากษาได้รับความกระทบกระเทือน โดยเฉพาะในประเทศที่ใช้ระบบลูกขุนพิจารณาคดี เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ลูกขุนซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการพิจารณาคดี ไม่มีความรู้ทางกฎหมาย การเสนอข่าวหรือให้ข่าวคดีอาญาเช่นว่านั้น ย่อมจะก่อให้เกิดความมีอคติขึ้นภายในจิตใจของลูกขุนได้ง่าย ทำให้ลูกขุนไม่สามารถใช้ดุลพินิจที่อิสระในการพิจารณาชี้ขาดข้อเท็จ

จริง อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อความเป็นอิสระของผู้พิพากษาและลูกขุน ที่จะพิจารณาพิพากษาคดีให้เป็นไปโดยเที่ยงธรรม และปราศจากอคติ ความดำเอียง

จากผลกระทบทางกฎหมายที่เกิดขึ้นจากการให้ข่าวและเสนอข่าวคดีอาญาที่กล่าวมานั้น จะเห็นได้ว่า ถึงแม้การให้ข่าวและเสนอข่าวคดีอาญาโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและสื่อมวลชน จะเป็นการกระทำที่ชอบด้วยหลักประชาธิปไตย และเป็นการสนองตอบสิทธิของสาธารณชนที่จะรับรู้ข่าวสาร แต่การสนองตอบสิทธิของสาธารณชนเช่นที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น ใ้ค่นำไปสู่ความขัดแย้งกับสิทธิเสรีภาพของผู้เกี่ยวข้องในคดีอาญาและความเป็นอิสระของผู้พิพากษา การให้ข่าวหรือเสนอข่าวคดีอาญาโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและสื่อมวลชน แม้จะพึงไ้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากรัฐบาล สังกคตประชาธิปไตยมากเพียงใด เพื่อให้เป็นไปตามสิทธิของสาธารณชนที่จะรับรู้ข่าวสาร แต่ก็ไม้อาจใช้ไปในทางที่เป็นภัยอันตราย หรือเป็นการทำลาย หรือชักขวางการใช้สิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่นไ้ ทั้งนี้ จึงต้องมีการจำกัดขอบเขตของเจ้าหน้าที่ของรัฐและสื่อมวลชน ในการให้ข่าวหรือเสนอข่าวคดีอาญา ซึ่งการจำกัดขอบเขตนี้ อาจเป็นการจำกัดขอบเขตในการให้ข่าวคดีอาญาให้เหมาะสม มีลักษณะพอเหมาะพอที หรืออาจเป็นการจำกัดในลักษณะเป็นข้อยกเว้นห้ามมิให้ให้ข่าวหรือเสนอข่าว ซึ่งต้องมีการชั่งน้ำหนักระหว่างสิทธิของสาธารณชนในการรับรู้ข่าวสารคดีอาญา กับสิทธิหรือประโยชน์ที่ไ้รับผลกระทบกระเทือนจากการเสนอข่าวนั้น ซึ่งไ้แก่สิทธิของผู้ถูกกล่าวหา สิทธิของโจทก์หรือผู้เสียหาย สิทธิหรือประโยชน์ของรัฐในก้านการรักษาความลับอันเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ และความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตลอดจนความเป็นอิสระของผู้พิพากษาในการพิจารณาพิพากษาคดี ทั้งนี้จะต้องคำนึงว่า สิทธิของสาธารณชนในการรับรู้ข่าวสารคดีอาญา เป็นหลักการทั่วไปของประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้ สิทธิหรือประโยชน์ใดๆที่ขัดแย้งกับสิทธิของสาธารณชนในการรับรู้ข่าวสารคดีอาญานี้ จะค้องเป็นสิทธิหรือประโยชน์ที่สำคัญจำต้องรักษาไว้ และแม้ว่าสิทธิหรือประโยชน์นี้จะมีน้ำหนักมาก ก็อาจมีผลเป็นเพียงจำกัดขอบเขตสิทธิในการรับรู้ข่าวสารคดีอาญาให้เหมาะสมเท่านั้น ไม่มีผลเป็นการลบล้างสิทธิในการรับรู้ข่าวสาร ซึ่งกรณีจะมีผลเป็นการลบล้างสิทธิในการรับรู้ข่าวสารคดีอาญาไ้ค้อเมื่อ สิทธิหรือประโยชน์ที่ขัดแย้งกับสิทธิของสาธารณชนในการรับรู้ข่าวสารคดีอาญานั้นมีน้ำหนักสูงกว่ามาก และไม่ม็วิธีอื่นใดที่จะ

รักษาไว้ซึ่งสิทธิหรือประโยชน์นั้นๆ อย่างไรก็ดี การจำกัดสิทธิเสรีภาพในกรณีหลังนี้ ก็ถือเป็นเพียงข้อยกเว้นเท่านั้น ไม่มีผลเป็นการทำลายสิทธิของสาธารณชนในการรับรู้ข่าวสารเสียทั้งหมด ในการจำกัดสิทธิที่จะรับรู้ข่าวสารคดีอาญา ที่เป็นข้อยกเว้นห้ามมิให้มีการให้ข่าวหรือเสนอข่าวคดีอาญานั้น กระทำไ้ทั้งโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือคำสั่งศาล ทั้งไม่จำเป็นต้องให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายขึ้นก่อน เป็นดุลพินิจของผู้มีอำนาจหรือศาลที่จะเห็นสมควรมีคำสั่ง หรือกฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับ เกี่ยวกับข้อจำกัดข้อยกเว้นห้ามมิให้มีการให้ข่าวหรือเสนอข่าวคดีอาญา เพื่อป้องกันความเสียหาย หรือรักษาไว้ซึ่งสิทธิหรือประโยชน์ใดๆ ที่ขัดแย้งกับสิทธิของสาธารณชนในการรับรู้ข่าวสารคดีอาญา

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ปัญหาความขัดแย้งแห่งสิทธิของสาธารณชนในการเสนอและรับรู้ข่าวสารคดีอาญา กับสิทธิหรือประโยชน์ของผู้เกี่ยวข้องในคดีอาญา โดยเฉพาะสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา ที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยเพียงกรรม ถือเป็นเรื่องที่สำคัญ การให้ข่าวหรือเสนอข่าวคดีอาญา แม้จะเป็นการสนองตอบสิทธิที่จะรับรู้ของสาธารณชน แต่หากเป็นผลให้สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยเพียงกรรมได้รับความกระทบกระเทือน ย่อมเป็นการไม่ถูกต้อง จำต้องมีการจำกัดขอบเขตของการให้ข่าวหรือเสนอข่าวคดีอาญาให้เหมาะสม โดยอาศัยความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างนักกฎหมายและสื่อมวลชน ร่วมกันจัดทำหลักเกณฑ์หรือแนวทางในการให้และเสนอข่าวคดีอาญาโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและสื่อมวลชนชั้น มีข้อปฏิบัติที่พึงกระทำหรือควรละเว้น อันเป็นการจำกัดสิทธิที่จะรับรู้ข่าวสารคดีอาญาของสาธารณชนลง เพื่อให้เกิดความพอดีระหว่างสิทธิของสาธารณชนในการรับรู้ข่าวสารคดีอาญา กับสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา ที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยเพียงกรรม นอกจากนี้ บทบาทของศาลเองก็ยังมีมีความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคังกล่าว ทั้งนี้เพราะถือเป็นหน้าที่ของศาลหรือผู้พิพากษา ที่จะต้องพิจารณาและควบคุมการดำเนินคดีให้เป็นไปโดยเพียงกรรม และให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหา คังนั้น ศาลจึงต้องมีเครื่องมือที่ใช้เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาคังจะเกิดขึ้นจากการให้ข่าวและเสนอข่าวคดีอาญา อันจะเป็นอันตรายต่อสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา ทั้งยังเป็นการป้องกันความเป็นอิสระของผู้พิพากษาและลูกขุน ไม่ให้ได้รับความกระทบกระ

เดือน ในขณะที่เดียวกันก็ยังคงไว้ซึ่งสิทธิของสาธารณชนในการรับรู้ข่าวสารคดีอาญา

ในประเทศไทย การให้ข่าวและเสนอข่าวคดีอาญาโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและสื่อมวลชน มีหลายกรณีที่เป็นไปในทำนองเดียวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ปัญหาคงกล่าวนี้ยังไม่ได้รับการเอาใจใส่ หรือแสวงหาแนวทางแก้ไขเท่าที่ควร แม้จะมีข้อโต้แย้งว่าระบบการพิจารณาคดีของไทยเรา ไม่ได้ยึดถือรูปแบบการพิจารณาคดีโดยอุทธรณ์เหมือนประเทศสหรัฐอเมริกา และผู้พิพากษานั้นก็สามารถทำใจเป็นกลาง และพิพากษาจากพยานหลักฐานที่ปรากฏในการพิจารณาได้อยู่แล้ว แต่เห็นว่าก็ยังไม่เป็นหลักประกันที่เพียงพอ ในการคุ้มครองป้องกันสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหา และถ้าหากได้แสวงหาแนวทางป้องกัน หรือแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการให้ข่าวหรือเสนอข่าวคดีอาญาโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและสื่อมวลชนไว้ ก็จะเป็นการเหมาะสมยิ่งกว่า ทั้งยังจะก่อให้เกิดความคล่องตัวในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่และสื่อมวลชน อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาของประชาชน ต่อการบริหารงานยุติธรรมทางอาญาของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญยิ่งที่ควรได้รับความสนใจ และพิจารณาต่อไป

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์ถึงลักษณะ ขอบเขตการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม ในส่วนที่เกี่ยวกับการให้ข่าวคดีอาญา และการเสนอข่าวคดีอาญาของสื่อมวลชน รวมทั้งผลกระทบทางกฎหมายที่เกิดขึ้นจากการให้ข่าวหรือเสนอข่าวคดีอาญานั้น ประกอบกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในทางปฏิบัติ และแนวทางป้องกันและแก้ไขดังกล่าวมาในบทที่ 1 ถึงบทที่ 4 ข้างต้น ในส่วนนี้ผู้เขียนขอหยิบยกประเด็นที่เห็นว่าควรค่าแก่การพิจารณาากกล่าวเป็นข้อสังเกต และเสนอแนะให้เห็นถึงแนวทางที่ควรจะได้รับการพิจารณา เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาคิดขึ้นดังกล่าวนี้ต่อไป

1. ในค่านการให้ข่าวคดีอาญาโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะการให้ข่าวคดีอาญาของเจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการแก่สื่อมวลชนและ

สาธารณชนนั้น ถึงแม้จะเป็นการกระทำที่สอดคล้องกับหลักสังคมประชาธิปไตย และเป็นไป
ตามสิทธิที่จะรับรู้ข่าวสารของสาธารณชน แต่โดยเหตุที่การให้ข่าวคดีอาญานั้นยังส่งผลกระทบ
มาถึงสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลของผู้เกี่ยวข้องในคดีอาญา โดยเฉพาะสิทธิเสรีภาพของผู้ถูก
กล่าวหา ซึ่งได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ และสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดย
เที่ยงธรรม ในการให้ข่าวคดีอาญาโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงควรต้องนำเอาสิทธิหรือประ
โยชน์เหล่านี้มาเป็นข้อพิจารณาประกอบด้วย เพื่อกำหนดลักษณะของการให้ข่าวคดีอาญาให้
เป็นไปอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ให้ข่าว จะต้องระมัดระวังไม่ให้ข่าวนั้น
กระทบกระเทือนถึงผลของคดี และในแต่ละคดี ผู้ให้ข่าวจะต้องพิจารณาเสมอว่า ประ
โยชน์ของสาธารณชนในการรับทราบข่าวเกี่ยวกับคดีอาญานั้น มีน้ำหนักเหนือกว่าสิทธิเสรี
ภาพส่วนบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องในคดีที่สมควรให้ข่าวหรือไม่เพียง
ใด และจะพึงให้ข่าวเฉพาะเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า ประโยชน์ของสาธารณชนในการรับ
ทราบข่าวเกี่ยวกับคดีอาญานั้น มีน้ำหนักเหนือกว่าสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา
ซึ่งในส่วนนี้ผู้เขียนเห็นว่า ส่วนราชการ โดยกระทรวงมหาดไทย สมควรจะได้มีการออก
เป็นกฎระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดถึงลักษณะของข่าวสาร หรือกฎระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยว
กับการให้ข่าวคดีอาญาโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมให้เป็นที่ชัดเจน เพื่อ
เป็นหลักเกณฑ์หรือแนวทางในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ เป็นการป้องกันและระมัดระวังมิให้
ข่าวสารคดีอาญานั้นกระทบกระเทือน หรือเสื่อมเสียต่อสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา หรือบุคคลอื่น
โดยไม่สมควร และในขณะเดียวกัน ก็มีได้เป็นการจำกัดสิทธิของสาธารณชนในการรับรู้
ข่าวสารคดีอาญาที่เกินขอบเขตแต่อย่างใด ซึ่งแนวทางนี้ ประเทศสหรัฐอเมริกาได้แสดง
ให้เห็นเป็นตัวอย่าง และนำมาใช้บังคับในทางปฏิบัติแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในกระทรวงยุติธรรม

ในส่วนของการจัดทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพนั้น ผู้เขียนเห็นว่า
โดยหลักการแล้ว ควรยกเลิกระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีในเรื่องของการจัดทำแผน
ประทุษกรรม หรือถึงแม้จะมีกรณีที่จะต้องจัดทำแผนประทุษกรรมจริง ก็ไม่
จำต้องกระทำในลักษณะที่เป็นการเปิดเผย หรือให้ผู้ต้องหาแสดงท่าทางรายละเอียดเกี่ยวกับ
การกระทำความผิดที่ละเอียดละออทุกแง่ทุกมุม ทำเพียงให้รู้ว่า เหตุ ฤทธิบริเวณไหน
สภาพภูมิประเทศ หรือบริเวณที่เกิดเหตุมีสภาพอย่างไร เพื่อให้ไต่พยานหลักฐานที่
จะพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาในชั้นศาลต่อไปก็เพียงพอแล้ว และการกระทำดังกล่าวนี้ ก็

ไม่ควรที่จะกระทำให้อีกเกริก เชื้อเชิญช่างภาพสื่อมวลชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแพร่ภาพ เสนอข่าวการจัดทำแผนประทุษกรรมนั้น ซึ่งในกรณีเช่นนี้ น่าจะขยายรวมไปถึงการห้ามมิให้มีการชี้ตัวผู้ต้องหาโดยเปิดเผย หรือห้ามมิให้สื่อมวลชนถ่ายภาพผู้ต้องหาในขณะที่มีการชี้ตัว หรือในขณะที่มีการทำแผนประทุษกรรม หรือในระหว่างที่ผู้ต้องหานั้นถูกจับและอยู่ในความควบคุมหรือท้องขังแล้ว ทั้งนี้เพราะการเสนอข่าวแพร่ภาพผู้ต้องหาดังกล่าวนี้ ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการรับทราบข่าวสารของประชาชนแต่อย่างใด ทั้งรังแต่จะส่งผลเสียหายต่อสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาโดยไม่สมควร ซึ่งเรื่องนี้หากได้มีการป้องกันและแก้ไขตามแนวทางดังกล่าว ย่อมจะนำมาซึ่งศรัทธาของผู้ถูกกล่าวหาและประชาชนต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการบริหารงานยุติธรรมทางอาญา และเป็นการสนองคอบหลักกฎหมายในเรื่องข้อสันนิษฐานความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา

2. การเสนอข่าวคดีอาญาของสื่อมวลชนนั้น เป็นข้อพิจารณาประการหนึ่งที่ต้องคำนึงประกอบด้วย ทั้งนี้เพราะสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นตัวกลางที่จะนำข่าวสารเผยแพร่สู่ประชาชนทั่วไป ในการเสนอข่าวคดีอาญานั้น พึงต้องกระทำไปด้วยความระมัดระวังและมีความรับผิดชอบในข่าวสารที่เผยแพร่ การเสนอข่าวคดีอาญาของสื่อมวลชน แม้จะเป็นการสนองคอบสิทธิของสาธารณชนที่จะรับรู้ข่าวสาร แต่สื่อมวลชนก็สมควรที่จะตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากการเสนอข่าวนั้นด้วย ทั้งนี้ผู้เขียนเห็นว่า สื่อมวลชน อาทิ ชมรมผู้สื่อข่าว-ช่างภาพอาชญากรรม หรือสมาคมวิชาชีพหนังสือพิมพ์หรือนักข่าวแห่งประเทศไทย ควรที่จะได้ร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์ หรือแนวทางปฏิบัติในการเสนอ เผยแพร่ข่าวสารคดีอาญาเป็นการเฉพาะ เพื่อเป็นหลักการในการดำเนินงาน และป้องกันมิให้มีการเสนอข่าวอันไม่ถูกต้อง หรือเพราะเหตุที่เป็นข่าวซึ่งไม่สมบูรณ์ เป็นอันตรายต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคล ทั้งที่ประเทศสหรัฐอเมริกาได้แสดงให้เห็นเป็นตัวอย่าง โดยยึดหลักการคุณภาพแห่งสิทธิของสาธารณชนในการเสนอและรับรู้ข่าวสารคดีอาญา กับสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลของผู้เกี่ยวข้องในคดีอาญา ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากการเสนอข่าว โดยเฉพาะสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่ได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำผิด และควรที่จะคำนึงถึงผลกระทบของข่าวสารที่จะมีต่อประชาชนทั่วไปประกอบด้วย โดยเฉพาะข่าวสารที่จะทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำผิดก่อนศาลมีคำพิพากษา ทั้งนี้เพราะหากคดีนั้น

พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดี หรือศาลเชื่อว่าจำเลยไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือกระทำความผิดแต่มีเหตุที่ไม่ต้องรับโทษ และพิพากษายกฟ้องปล่อยตัวจำเลยไป ย่อมทำให้ประชาชนที่มีความเชื่อคลั่งกลัวมาแต่แรก อาจจะขาดความเชื่อมั่นในความบริสุทธิ์ของกระบวนการยุติธรรม หรือถึงแม้ศาลจะพิพากษาว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด แต่บุคคลที่กระทำความผิดย่อมมีทางกลับคนเป็นคนดีได้ มิใช่ว่าถ้ากระทำความผิดแล้วจะกลายเป็นคนที่มีสันดานเป็นผู้ร้ายไปเลย และเมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลย ได้รับความคุ้มครองตามคำพิพากษาคืบต้นแล้ว ก็จะต้องกลับเข้าสู่สังคมอีก การที่สื่อมวลชน จะเอาเรื่องราวหรือภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยไปโฆษณา ย่อมจะทำให้ประชาชน เกิดความรู้สึกอึดอัด หนักอึ้ง ทำให้เขาได้รับความมัวหมองมีมลทินติดตัว ซึ่งเท่ากับไม่เปิดโอกาสให้เขากลับคนเป็นคนดี และสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้แจ่ม เช่น ประชาชนทั่วไป

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังมีความคิดเห็นว่า สมควรจะได้มีการพิจารณาดัง ข่าวดังในกรณีที่ประสงค์จะป้องกันบุคคลอื่นๆ ไม่ให้เดือดร้อนจากการเสนอข่าวคดีอาญาโดยไม่จำเป็นอีกด้วย ทั้งนี้เพราะเมื่อพิจารณาถึงสิทธิในชื่อเสียง เกียรติคุณของ บุคคล ซึ่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 มาตรา 34 วรรค 2 ได้กำหนดให้เป็นข้อจำกัดสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชน ถึงแม้ว่าการเสนอข่าว วิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นนั้น จะกระทำไปโดยสุจริตและเป็นธรรม แต่การเสนอ ข่าวนั้น หากได้แสดงข้อความพาดพิงไปถึงบุคคลภายนอก ก็อาจเป็นการล่วงละเมิด ต่อสิทธิในชื่อเสียง เกียรติคุณของบุคคลที่สาม และเมื่อพิจารณาถึงประโยชน์ของสาธารณชนในการรับทราบข่าวดังนั้น ก็ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อันใด โดยเฉพาะข่าว สารในคดีความผิดต่อส่วนตัว หรือข่าวสารเรื่องราวส่วนตัวของบุคคล แม้จะเป็น ความจริง แต่ก็ทำให้น่าอับอายขายหน้า เป็นที่เสื่อมเสียในสายตาของประชาชน ซึ่ง ในกรณีเช่นนี้ น่าจะได้รับการพิจารณาประกอบด้วยว่า สมควรเสนอเป็นข่าวหรือไม่ เพียงใด

ท้ายที่สุดและถือเป็นเรื่องสำคัญในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่ เกิดขึ้นจากการให้ข่าวหรือเสนอข่าวคดีอาญาคือ ความร่วมมือกันอย่างจริงจัง

ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมและสื่อมวลชน ในการปฏิบัติตามข้อบังคับ หรือกฎเกณฑ์ที่จะกำหนดขึ้นดังกล่าว โดยเคร่งครัด และจะต้องมีความรับผิดชอบ และระมัดระวังในการให้ข่าวหรือเสนอข่าวคดีอาญาที่ถูกต้องเที่ยงธรรม ปราศจากความมีอคติและลำเอียง โดยคำนึงถึงผลกระทบของข่าวสารที่จะมีต่อสิทธิบุคคลผู้เกี่ยวข้องในคดีอาญา และความเป็นอิสระของผู้พิพากษา และประชาชนทั่วไปเป็นสำคัญ โดยเฉพาะข่าวสารที่จะทำให้กระทบกระเทือนต่อสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งในข้อนี้ถือว่ามีความสำคัญมาก ในขณะที่ทุกคนในสังคมต่างเรียกร้องหาความยุติธรรม โดยให้รัฐดำเนินการลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญาอย่างเคร่งครัด ในขณะที่เดียวกันสังคมก็ควรให้ความยุติธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา ในการที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยเที่ยงธรรม และเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหากด้วย โดยเฉพาะสิทธิที่ได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าศาลจะพิพากษาว่ามีความผิด ซึ่งหากไม่คำนึงถึงข้อนี้แล้ว สิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาก็ย่อมจะถูกทำลาย หรือได้รับผลกระทบกระเทือนอย่างแน่นอน จะกลายเป็นว่าสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่ได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์เป็นที่รู้จักเฉพาะในหมู่ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ทนายความและนักกฎหมายเท่านั้น ไม่เป็นที่แพร่หลายในหมู่ประชาชนทั่วไป ซึ่งในที่สุดก็รังแต่จะก่อให้เกิดผลเสียหายแก่ผู้ถูกกล่าวหาและกระบวนการยุติธรรมด้วย